

PÁCÓ

BRASNYÓ ISTVÁN

az éjszakában most majd megindul
a titokzatos folyamat
amely már majdnem hasonlít a lélekvándorlásra
rendkívüli módon emlékeztet rá
ahogy a méz nagy foltokban leválik
jaj (most majd odalesz a nyári kemencénk
nincs senki aki támogatna bennünket
így magunk vagyunk kénytelenek szembeszállni
odalesz a kemencénk a honfoglaláskori
macska kölykezik bele
mi meg csak árnyék leszünk itt
míg elfordul felettünk az ég nagy gramofonja
hogy sohasem fog lehangolódni
ez a rettenetes gépzongora
itt a fagy még kemény tud lenni
ahogy feszegeti a vakolatot
s utána nem lesz hol melegezni
nem lesz hová odagördülni a hamuba
csak a hó majd a hó mindenütt
ha még egyáltalán esik hó
vagy beleéljük magunkat azokba az időkbe
amikor még voltak igazi havak
a világmindenség háborgó gyermekkorába
hiányos és bizonytalan civilizációba
a tűz kincskorába amikor még vigyázni kellett rá
amikor voltak visszamaradottak
őrizői a tűznek
amikor a rítusokat komolyan kellett venni
rajtuk múltott az életünk

a fejünkről volt szó
 és megkísérelni egyedként egzisztálni az egészben
 pusztán fennmaradni vagy legalább kacérkodni
 a fennmaradással
 hogy töltsé be szívünket a táj
 a felhőtlen és növényi látványosság
 hogy előkelő és lusta állatok lehessünk
 amikor kimászunk épp a sárból és levetjük páncélunkat
 túlságosan is megtermett gaviállok
 tűnődni azon hogy mi van a hüllőszemekben
 mi tükröződik bennük épp
 hogyan fojtsuk meg magunkban ezt
 felrémlik bennem
 1961 telén itt
 mindentől kimondottan messze
 a legközelebbi szállástól 2 kilométerre
 a legközelebbi falutól 10 kilométerre
 éjszakánként amikor már mindenki aludt
 és nem volt a világnak semmiféle fénye
 Roger Garaudyt olvastam vagy csak szerettem volna
 olvasni inkább sillabizáltam
 a lámpavilágba voltam igazán szerelmes
 a lassan kormozódó cilinderbe
 az égő petróleum szagába
 ez egykor forradalminak mondható találmány volt
 bár innen nem lehetett elképzelni hogy a világon
 léteznek városok egyáltalán létezik valami
 a havas és olvadékony fehérségen kívül
 amelyre kétes dolog alapozni
 az álmok többlet segítenek az emberen
 az álmok a priccsen a vackon
 hogy kihez megy majd a lány ha eljön az ideje
 ugyan ki veszi el ugyan kit választ
 egyáltalán választ-e valakit mert
 választania kell az idő múlik
 az időt itt olyan óra mutatta
 amelyet még a háború előtt
 bosnyák vándorárusok árultak szalaggal
 gatyamadzaggal együtt
 meg a nélkülözhetetlen lámpabéllel tűzkövel

babacsörgővel
 a háború után is még feltűntek olykor-olykor
 de ez már a fiatalabbik nemzedék volt
 nélkülöztek minden látványosságot
 csupán a tűzköre szorítkoztak meg a cseruzára
 nem hordtak többé maguk előtt valóságos kirakatot
 kizárólag zsebből árultak
 míg le nem gyűrte őket az lárubőség
 de óráik még mutatják a mi időnket
 lefektetve fejtetőn vagy oldalra döntve
 de mégiscsak idő az valamiféle idő
 habár nyáron az ereszt árnya is viszonylag megbízható
 amikor nomád módra félig szabad ég alatt
 lakik a nép
 de télre megintcsak az agyonkoptatott szerkezetű
 és megfüstölődött számlapú óra marad
 mintha bombatámadás érte volna a mutatókat
 a fényevesztett csöngő azonban
 még mindig jelzi a nagy események kezdetét
 amelyeket koránkeles előz meg
 1 vagy 2 órakor fél 3-kor
 a többi már nem számít korainak
 az idő képes beidegződni az emberbe
 csupán az univerzum órája, fog hiányozni
 hiányozni fog örökre
 hogy a történelemből csak a jégkorszak ér ide
 sárga zavaros üledéke
 a lösz
 titokzatos kozmikus eredetű nem tudni
 milyen eredetű
 mindenesetre beletemetkezünk
 nyakig temetkezünk bele tisztára beletemetkezünk
 belefeledkezünk
 egyetlen díszünk a jégvirág
 az orr az inkább már a bortól vöröslik
 én Roger Garaudyval bajlódtam napokon át
 aki akkor még tagja volt a Francia Kommunista Pártnak
 mintha ez egyáltalán jelentett volna itt valamit
 az égvilágon semmi sem jelentett semmit
 a dolgok őseredeti formájukban maradtak

a hideg uralma megbonthatatlan volt
jármű már korábban sem verte fel a környezet csendjét
ez már a tél eleji sár volt
csupán egy légcsaváros repülőgép este kilenc tájban
rendszeresen napról napra
nem tudni mit kereshetett
különös lehetett fentről figyelni
kéményünk izzó lyukát
nyugodtan gondolhattam azt hogy itt
el vagyok veszve
idegen 1944-ben járt erre utoljára
katonákat sorozni
más még véletlenül sem tévedt ide
nem vezethetett erre az útja
az országúttól hat vagy nyolc dűlőnyire
itt aki végigment azt mindenki ismerte
az errevalósiak közül
felismerték egymást a mozdulataikról a kalapjukról
vagy a nótájukról amit fütyörésztek
itt nem lehetett átvedleni Jaques Vachéva
nem volt hozzá tömeg
a napnyugta volt a legnagyobb látványosság
a ház apraja-nagyja kiállt megvizsgálni e színteret
a gyerekek felkapaszkodtak a szalmakazalra
hogy messzebbre lássanak
megfigyelhessenek minden optikai mozzanatot
hanem hogy elpattant a lámpa cilindere
ez megdöbbentő esemény volt
a végleges sötétség fenyegetett valamennyiünket
szükség lett hirtelen a kezdeményezőkézségszemre
a cylinder a cylinder
amit esténként megköpdösnek és tisztára törölnek
a koromtól
hiába látszott rövidnek az a tíz kilométeres út
a legelső szatócsboltig
egy sarkvidéki lapály választott el tőle
amelynek nem volt legendája története
a föld volt maga
hol járható hol járhatatlan felszínnel
a föld színe

amelyből vétettünk ha egyáltalán vétettünk valahonnan
ezt előbb-utóbb tudomásul kellett itt venni
hogy mennyire idegen az ember a földön
ha úgy tűnik is hogy egy vele
túláságosan is megformált és a mozgás ellenére
mindig állandó főként a törekenysége
a sérülékenysége
lelki komponensei vannak
a viselkedése már-már aggasztó
túláságosan is nagyra becsüli
a tüzet meg a fényt
boldogtalan és otthontalan valami
az élvezetekre alapozó
hajlamos a rikongatásra és harsogó nevetésre
hajlamos a költekezésre
az egészhez képes még bajszot is növeszteni
és ezeket a boltokat érdemes szemügyre venni
ahol adnak és vesznek
hordóban petróleumot tartanak
a mennyezetről szalonnát lógnak alá
de van szappan és illatszer is
a legképtelenebb dolog a dekára mért hajolaj és parfüm
az aszalt szilva felbontott faládában
azután gyertya és cipőkrém
mindezeknek viszonylag sokféle illata van
és akkor az egészet egyszenre érezni
belélegezni
csörtög tőle a tüdő akár a szárított marhabél
de van tavotta is meg ruszli is
különböző öltözködési kellékek
munkaruha nemzetközi kék proletár
és karácsonyfadísz karácsony után
a padlót olajjal mossák fel és a levegőben
beszéd közben meglátszik a lehelet
van szalámi és van gumilabda
van savanyú paprika meg kisvonalas irka
tükkör meg olló meg borotva
ágyneműgomb meg guriga spárga
gyümölcsíz tarka vödörben meg gumicsizma
olcsó vászonból barna ing ha valaki ing nélkül

maradna
 kétliteres palackokban olcsó borok sora
 és a chartreuse meg a narancslikőr tündöklő fénye
 és az egészen a polcok pora
 rágra nyitva szemét itt lakik a szivárványló nyomorúság
 Pannónia Lefébre nem látta külvárosa
 ahol a napszám a legelvontabb filozófia
 és az ábécével együtt kell tanulni az utcasarkok
 nyirkos hidegét
 hogy az egésznek egykor majd foganatja legyen
 úgyhogy választottam a lámpára üveget
 vettem cigarettát meg főzőcsokoládét
 papírt vegyirónt meg egy csomag rajzszetet
 egyszerűen azért mert volt
 és megindultam visszafelé a magam középkorába
 hó kezdett esni még sűrűn és sötétedett is
 és a szürkületben szinte függetlenül
 a hóverte vidéktől
 még láttam egy ökörfogatot
 életemben az utolsót
 talán Apollinaire pár ökre volt
 de hiányzott mellőlük a csámpázó paraszt
 keményfejűen mentek a maguk útján egy hatalmas
 nyikorgó kordéval
 szarvuk meleg lehetett mert nem lépte be a hó
 de a jármot belepte
 és egyáltalán mindent belepett
 utat téveszthettem volna ha lett volna út
 de létezik egy vidék ahol képtelen vagyok eltévedni
 mellékes milyen napszakban és melyik évszakban
 ekkor jöttem rá erre a sajátságomra
 nem ismerem ki magam mert eszem ágában sincs
 hogy kiismerjem
 látószíkom a térképe lépteim a léptélke
 mintha épp most tértem volna meg valahonnan
 hadseregből
 sodort hajósatot meg alumíniumfésűt hozva ajándékba
 ezzel is bizonyítva az új anyagok fonmálhatóságát
 szemben az acéllal és a szarvval
 csak a hangtalan havazás kísér

a rozsdarágta drótkerítésig
nincs bennem semmiféle élmény
inkább a teljesség
ujjam elfeledte a betűvetést szemem minden
elvonatkoztatott formát
a szavak még maradnak csupa egyszerű
sallangjaitól megfosztott kifejezés
senmi irodalmiság a komplikált fogalmak
szándékos elkerülése
felszabadulva a mesterséges nyelv hatása alól
nem vagyok hajlandó átélni az írott nyelvet
a nyelv ezen a társadalmi szinten befejezett
és kerek egész
mincsenek túlbonyolított mondatstruktúrák
többszörös alá- és mellérendelés
az összefüggés a dolgok között világos és szikrázó
nem hajlik káprázatokba
minden tényszerű és dologias
egyedül a vallás az amit felcsillant a vasárnap
de ha nem vagyok vallásos
valóban nem vagyok az
végeredményben itt sem lehet a szavamon fogni
csupán a kísértethistóriák hallatán
borzongat meg olykor a gyönyörűség
a csodáknak csak a csattanóit szeretem
meg azokat a jeleneteket
amikor az almárium fölött a tükörben
vagy a sifonér mögött vakító fényesen
megmutatja magát a jóisten az úristen
az Úr mutatkozik
ez az asszíriai rémség a történelem mélyéről
még mindig hajlamos kísérteni
sanyargatni a szegény nomád álmokat
isten
az ógörögök voltak a világ legbölcsebb népe
hihetetlen bőségét alkották meg isteneiknek
mintha kukoricával ültették volna be
az Olümposzt
és mindegyik cső egy-egy szőrmők nagyhatalom lenne
mondjuk ki végre korszakos problémánkat

szűkében vagyunk az isteneknek
 Jani nekem megjelent a Szűz Mária
 nekem megjelent az Úr
 majd baszik az neked jelengetni mondja Jani
 a páció kapar fúrja a falat
 és ezzel véget is ér az eszmecsere éjszakai órán
 hideg befőttek levében úsznak a csillagok
 a Tejút a hurkaszírba fullad
 Roger Garaudy kilép a Francia Kommunista Pártból
 Jean-Paul Sartre kancsalít és andalít
 Majakovszkij puha ronggyal flannellel törölgeti
 forradalmi revolverét a fatokost
 Szergej Jeszenyin tulajdon vérével levelet ír
 az iromány fölé görnyed és azon csodálkozik
 hogy nem ömlenek a falusi szavak
 vagy 30 éves korára szenilis lett akárcsak én
 30 éves korunkra mindannyian szenilisek leszünk
 először csak elfelejtünk valamit
 utána elfelejtjük az egészet
 akkor csodálkozva szétnézünk
 nem tudjuk mihez kezdjünk a lábdaival amit kaptunk
 a legjobb lenne kipukkasztani
 hiszen végetért ifjúkorunk
 vagy kivezetni egy lovat a rendben tartott istállóból
 amely akár a szentély Betlehem
 és világgá vágatni idegen lovon
 nem lehet ezt elég fiatalon megtenni
 úgyhogy marad a páció fúrása
 arra hallgatni
 míg össze nem furkál bennünk is mindent
 hogy a járatokban végleg eltévedünk
 nem tudom
 ez lesz az egyetlen válasz végül is
 és csakugyan nem lehet tudni
 álltam a hóverésben és azon gondolkodtam
 hogy mehetnék tovább is
 egyszerűen csak annyi kell hozzá hogy most
 nem állok meg
 hiszen úgysem tudom
 az éjszaka épp elég fehér és mehetnék egy megadott

irányba
egészen céltalanul
próbát tehetnék ugyan elpusztulok-e
vagy egyáltalán meddig bírom
hogy fogalmat alkothassak magamnak róla
elbírtok-e annyit mint scott kapitány
vagy mint egy eszkimó vadász vagy eszkimó kutya
de végeredményben mégis társadalomban élünk
akármilyen szinten és akármilyen laza keretek között
ha csupán az adócédula a szavazócédula
és a katonai behívó jut is el belőle ide
akkor is társadalom
ha lenne rádió rádiót is lehetne hallgatni
tökmind egy milyen műsort
a hó olvadozott a hajamon kristályokban kezdett
a galléromra fagygni
tehát egyszerűbb volt felbukkanni a havazásból
ez volt a gyakorlatiasabb lépés
bár Pajkos a csikó lépteim hallatán felnyihogott
és bizonyára a pácó is felhagyott a kaparászással
a hideg falban
feltehetően otthonosabb légböjt akart teremteni
egy partkányagyvelő mércéje szerint
kényelmes dolog lehet gyávának lenni
a társadalom melege különben is elgyávit
a társadalmi gondoskodás mindennek szárnyát szegi
a gondolatot és a véleményt átszabatja
akár a kabátot
kényelmes és meleg meleg
már-már szexuális érzületeket ébreszt hevít
hiába alapszik ellentéteken
nagyfokú nézetazonosságot eredményez
ez a különleges és éterikus testmeleg
a különféle mikroközösségek
képzeljük el Michelangelót egy mikroközösség tagjaként
Leonardóban ha lett volna humorérzék
odafesti az Utolsó vacsora egyik apostolának
hadd düljön-füljön az öreg
de ez minden közösségből hiányzik
a humor végtére is egyszemélyes

amennyiben viszonyban áll valamivel
 érzékeny vagy fogékony iránta
 de én épp most esküdtem fel a tompaságra
 akár valami zászlóra
 nagy fehér zászlajára a havas éjszakának
 és hiába is tértem vissza olvasmányaimhoz
 ez már nem ugyanaz volt
 szálla ment a szellemi körmöm alá
 csupán képekben tudtam gondolkozni
 a hóra teregetett nagy barna fotókiban
 álltam az éjszakában és láttam is a képeket
 amelyeket fehérrel szemcséztek ki a hópihék
 nyári és téli képeket
 tisztességes és befejezetlen családokat
 felnőtt gyerekekkel és csecsemőkkel egyszerre
 és még újabbak születtek
 mire az elsőket a pácó sarokba szorította
 nem is olyan egyszerű itt megmaradni
 mint az az első pillanatban tűnik
 a karonülő gyerekekre nézve
 még az öregdisznó is veszélyt jelent
 megharapja megrágja kettéroppantja hatalmas pofájával
 elszalad vele
 Brueghel disznai ereszkednek alá a felhőkbe
 mivel a faluban egykor flamand telepések is éltek
 néhány név maradt belőlük mindössze
 most zsidó származásúnak tartják magukat
 pedig most léptek le a táblaképekről
 csak még átöltöztek madárijesztőnek
 most pácóra vadásznak
 mert a pácó az megyen
 mártmint hogy vándorol
 emellett ném szapora
 akár a selyemhernyó
 és ugyanúgy rág rág egész éjszaka
 és télen is rág ahelyett hogy elaludna
 rág a hidegfegyveres vitézek szívéig
 akik megintcsak a fényképeken vannak
 lábszártékercsben várják az ellenséget
 elesni részben még hadi fortély cselvetés

Balassi Bálint szellemében
hosszadalmas és tekervényes piackutatás előzi meg
mielőtt az ember a bőrét a vásárra vinné
a háború az élmények gyöngye
a tisztességes pergőtűz komikuma
aki ebből menedéket talál
bizonyára még sok mindent is túlél
túljut élete nyolcvanadik esztendején
lesz 93 éves mire meghal
bizonyítva a világnak hogy minden háború
túlélhető
csak kissé rázós cikk nincs dohány és akadozik
a faszolás túl sok a tetű
nagy utakat kell megtenni semmi haszon fejében
a világlátás legeredetibb módja nemzedékeken keresztül
kár hogy idegenvezető nélkül megy az ember
akkor biztosan behatóbb értesüléseket szerezne
és túl sokat kell szabad ég alatt éjszakázni
de a bor jó az olasz borok például
örökre megragadtak az emlékezetben
aki leitta magát belőlük azt előbb kijózanították
és azután lötték fejbe
kutya dolog lehet másnaposan odaállni a
kivégzőosztag elé
inkább már akkor részegen borba fúlni a jobb
az ilyesmi emlékezetes esemény és tanulság is
együttal
hosszabb-rövidebb időre
bár a tények sokkalta sarkalatosabbak tudnak lenni
él kellene mondani néhány fénykép történetét
csak úgy bele a semmibe
sorra venni az eseményeket amelyekre már
senki sem emlékszik elég tisztán
a páció marásával kellene kezdeni
a szalagokkal a varrodobozokban
vagy amikor még senkinek sem volt varrodoboza
és természetesen szalagja sem
se furcsa különös nagy gombja
és senkinek sem volt még esküvői fényképe
világ együgyűsége

ami nagyjából napjainkig megmaradt
 kocsutak fényes pora telek vakító hava
 egészen magas fák fákön fakorona
 hordók a hordókban valami hallgat
 és a kutakban is hallgat valami
 és akkor elérkezünk egy éjszakába
 és átszökünk a forradalomba
 itt áll leírva fehérén fekete
 ceruzával írva ami csodák csodájára még nem
 kopott le
 pedig a téglák lekoptak a ház előtt a járda
 de a falak még egy ideig kitartanak
 ha úgy vesszük roppant rövid ideig
 nincs ezekben semmi örökkévalóság
 a talaj csupán az örökkévaló
 erősen tartalak Afrika földje kiáltja Scipio
 ha meleg déli széllel sivatagi homok csapódik a hóra
 sárgás és főként a szélárnyékba pereg
 ám mielőtt még végleg elérzékenyednék
 ragaszkodásomban a látottakhoz
 egyszerűbb lesz átfestennem ezt a havat
 megfeledekzenem róla
 bár a páció tovább kapirgál fúr fúr
 a nyári hajnalok felé kenyértésztát akar bizonyára
 csalogatja az erjedés szaga
 de nem tudni lesz-e majd aki folytatja
 az abbahagyott dagasztást
 gyúrja ezt a megvénült rosszul megkelt tésztát
 a megfelelő indulattal
 a kellő elszántsággal
 bár 1951-ben jött egy ember
 augusztusban
 mondta egy dinárt ad egy parasztbónért
 1000 dinár az 1000 bón
 látni kellett volna a csodát
 ahogy senki sem rendült meg tőle
 mert csak annyit jelentett hogy azontúl
 lehet liszt a háznál meg cukor meg zsír
 és le szabad ölni Brueghel disznait
 nem jön senki zöld lódenkabátban okvetetlenkedni

miközben a füsttől végigcsorognak arcán a könnyei
mintha sírva fenyegetőzne Mitrovicával
akár egy Jézus
most már a világ legnagyobb lkenyerét lehetne
dagasztani de nem kell senkinek
esetleg a rossz filmekben kell néha mint rekvizitum
de a pácót még sohasem tudta megfogni a kamera
elszelel lehet hogy nincs is
pedig ott volt hallottam a kaparászását
meg láttam akiket megrágott
nem mint a csiga inkább mint egy gyík a harapása
olyan hosszú és simulékony
a lábát is ki lehet tapintani az ember nyakán
még orvosi leletnek sem akármilyen
látatlanból rá lehet vágni leukémia
és akkor elkezd a fojtogatást
azt sem tudni pontosan merről
de mindenesetre támad
totális szubverzió a szervezet részéről
de nem világos hogy mi ellen irányul
akármilyen legyen az viszonylag gyorsan elbánik vele
és utána megint nem tudni hová lesz
lappang valahol vagy más tevékenységi területet
keres
minden felderítetlen
vagy úgy is vehetjük hogy minden
maradt a régiben
az illatok a helyükre rázódnak akár egy vadászkutya
orrában
majd a színek is ismét takarni kezdik egymást
ez bizonyára védekezés
én vörös esőkabátban mezítláb kezemben darab lánc
ahogy elvágódom a csúszós fűvön
ugyan hová iparkodhatok ebben a szakadó esőben
mintha bilincset csörgetnék fuldokolva a nevetéstől
épp jókor ment el nekem is az eszem
ezzel a saroglyalánccal
az elburjázott szederbokr tövében